

Forskellige episoder på Lyngholm i 1600-tallet

Af Elly Mardal
Burhøjgårdvej 2, Boddum

I 1631, i Mogens Kaas' ejertid, var Hans Hansen foged på Lyngholm. På sin husbonds vegne var det ham, der på Hassing herredsting stævnedes skomager Hassing fra Jegindø og krævede denne dømt for mangler ved et par støvler, som han havde leveret til Mogens Kaas.

Skomager Hassing blev dog fri for at betale erstatning, da han ikke havde fået hele beløbet for støvlerne udbetalt.

I maj 1632 er Hans Hansen stadig foged på Lyngholm hos Mogens Kaas og går nu atter på tinge - for at få Per Christensen og Jens Madsen Spails dømt til at betale deres resterende konge- og kirketiende til kirken - for foregående og dette år.

Disse to mænd blev dømt til ikke at komme i kirken, indtil deres tiender var betalt, hvilket Christian Laursen og Christen Christensen af Hvidbjerg v. Aa bekræftede med oprakte fingre at være forkyndt for de indstævnede 14 dage før.

Efter dette turde de 2 mænd vist ikke undlade at få deres tiender indbetalt, da både præsten og Mogens Kaas var krævende mænd.

I november 1632 måtte Mogens Kaas atter lade sin foged gå til tinget - denne gang for at få lovlig afkald for arv.

Jens Jensen Smed, der havde opholdt sig på Lyngholm, var død samme sted. Arveafkald blev krævet af den afdødes brødre, nemlig Niels Jensen, der boede i Nør Ørum i Fjends herred, og Thøger Jensen, der før havde været her på Lyngholm, og dengang gik fogden, Hans Hansen, til hånd.

Dette afkald fik de ret hurtigt, og begge bekræftede, at de ikke i nogen måde havde ret eller rettighed til arv efter afdøde Jens Jensen Smed.

Lyngholms senere ejer, Enevold Kaas' svigerinde, Maren Ulfeldt på Stabygård, måtte efter hans død sagsøge hans arvinger, Palle Kaas og dennes tvende søstre med deres respektive ægtemænd, for at den nu salig Enevold Kaas havde solgt noget af hendes bøndergods beliggende i Harsyssel, Hornum og Nørvangs herreder, som han en kort tid havde haft i pant for 100 rd., han havde lånt hende i 1682, men som var afdraget og tilbagebetalt i 1687, hvilket

Palle Kaas i godtfolks påhør havde fortalt var solgt, bl.a. en gård Fløeng i Brande sogn. Nu beder hun arvingerne enten at udbetale hende pengene for diverse bøndergods eller skaffe det tilbage til hende (arvingerne er Palle Kaas og Hans Axel Pors mfl.).

Bøndergodset, Fløeng i Brande, havde hun arvet efter hendes salig fader, Jacob Ulfeldt, og moderen, salig Regitze Galt - dateret Karstoft, 21. juli 1673. Underskrevet af velagtede mænd, Jacob Ulfeldt Jacobsen og Corfitz Ulfeldt til Matstrup og Hans Hostrup til Juellingholm, samt velbyrdige Diderich Blommelew, og Jørgen Grubbe Kaas til Sostrup - der tillige med samtlige hendes søskende havde underskrevet.

Ligeledes havde Enevold Kaas taget til indtægt af hendes bøndergods den landgilde efter jordebog fra Flø i Brande, som Michel Jensen, Niels Trommeslåer, Zidsel Christensdatter og Christen Kudsk beboede og havde betalt med 3 pund smør, 1 oxer, 1 svin, 11 lam, 2 gæs, 3 høns, 11 skp. grå havre og 1½ skipund byggryn.

Maren Ulfeldt betegner Enevold Kaas som broder, men han er snarere svoger og gift med hendes søster, Mette Ulfeldt. Han skulle af hendes arv efter deres fader have beholdt 100 rigsdaler af de 350 rd., hun skulle have haft udbetalt, som han ved vor adelige ære har indgået mellem ham og Mette Ulfeldt og min kære broder, Jacob Ulfeldt på Trøstrup.

Enevold Kaas og Mette Ulfeldt bekræfter ved brev at pengene, Maren Ulfeldt har lånt, er tilbagebetalt, men hun havde ikke gjort krav på at få det pantsatte gods tilbage. Dateret 10. marts 1691 på Lyngholm.

Arvingerne dømtes til at betale jomfru Maren Ulfeldt 82 rigsdaler 1 mark og 10 skilling i erstatning for det uretmæssige salg af hendes bøndergods + 16 rigsd. 5 mk. 2 sk. for hendes ulempe - desuden skal de betale yderligere 22 rd. i omkostninger.

Dommen blev afsagt 22. maj 1696 og underskrevet af tingsvidnerne:

Niels Christensen i Grurup

Christen Jørgensen i Ettrup

Nielsen Christensen i Villerslev

Christen Jensen i Gammelby
Christen Laursen i Hedegaard
Bolle Povelsen i Byshoue
Mads Jensen i Gettrup

Mads Jensen i Bested
Mads Michelsen i Hassing i dommerens sted
og Søren Villadsen, herredsskriver.
Hassing herred: Tingbøger 1631 - 1638 - 1696.

Kilde: Sydthy Årbog 1988, side 67-68.